Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2026–2027

36 842 Voorstellen voor besluiten van de Raad betreffende de sluiting en ondertekening, namens de EU, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 30 september 2026

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit[1] heeft schriftelijk overleg gevoerd met de Minister van Justitie en Veiligheid over de **Ondertekening en sluiting van het Verdrag van de Raad van Europa inzake bescherming van het milieu door middel van het strafrecht.** Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 4 november 2025.
- De antwoordbrief van 28 september 2026.

De griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Wolf

[1] Samenstelling:
Van Aelst-Den Uijl (SP), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Fiers (PRO), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Van Gurp (PRO) (ondervoorzitter), Holterhues (ChristenUnie), Janssen-van Helvoort (PRO), Jaspers (BBB), Kanis (D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Kluit (PRO), Van Knapen (BBB), Van der Linden (VVD), Van Meenen (D66), Nicolaï (PvdD), Oplaat (BBB) (voorzitter), Perin-Gopie (Volt), Rietkerk (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Straus (VVD), Steenkamp (CDA), Thijssen (PRO), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

kst-36842-A
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Den Haag, 4 november 2025

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van de *Voorstellen voor Besluiten van de Raad betreffende de ondertekening en sluiting, namens de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht.*[2] De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA** en de **BBB** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

Kunt u verwoorden welke voordelen er aan het tekenen van verdrag van de Raad van Europa in zake bescherming van het milieu door middel van het strafrecht verbonden zijn? Welke verplichtingen komen uit de ondertekening voort voor Nederland?

Kunt u uiteenzetten waarom het inzetten van het strafrecht ter bescherming van het milieu nodig is en welke voordelen daar voor het bedrijfsleven mee gemoeid zijn, zoals bijvoorbeeld het wegnemen van oneerlijke concurrentie, behoud en bescherming van belangrijke voorraden van grondstoffen en het beschermen van de gezondheid van werknemers?

Kunt u ook aangeven welke voordelen er met het tekenen van het verdrag voor burgers mee gemoeid zijn?
Kunt u reflecteren op de opinie die de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft gegeven op het betreffende verdrag?

Vanuit sommige sectoren wordt de angst geuit dat de top van het bedrijfsleven onterecht strafrechtelijk vervolgd kan worden voor milieudelicten. Kunt u toelichten hoe u hiernaar kijkt? En aangeven waarom het belangrijk en nodig is om het strafrecht toch in positie te brengen als het gaat om milieudelicten?

Kunt u reflecteren op het opnemen van de daad van ecocide in het verdrag? Bij de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft Oekraïne nadrukkelijk ingebracht dat deze daad belangrijk is om op te nemen onder andere omdat Rusland kritische grondstoffen, watergebieden en landbouwgebieden blijft vervuilen en bombarderen. Hetzelfde geldt ten aanzien van unieke natuurwaarden in Oekraïne. Meerdere landen hebben dit delict daarom onderdeel gemaakt van hun strafrecht. Welke voordelen zou het opnemen van ecocide onder het strafrecht voor specifiek Nederland hebben?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De leden van de BBB-fractie zijn uiteraard voorstander van een prachtige natuurlijke omgeving, en evenzeer tegenstander van echte milieucriminaliteit. Bij het worden van verdragspartij door de Europese Unie (EU) in het genoemde verdrag van de Raad van Europa (RvE), dat is aangenomen op 14 mei 2025, maken deze leden zich echter zorgen dat milieuorganisaties

[2] COM(2025)433 en COM(2025)434.

meer «hindermacht» op de agrarische sector krijgen. Ook maken zij zich zorgen over een grotere, onterechte druk vanuit de maatschappij en de overheid. Dat agrarische ondernemers ook grotere kans lopen op procedures, strengere toetsing van vergunningen, hogere kosten, meer negatieve media-aandacht en tegenwerking door marktpartijen. Daarnaast maken deze zich zorgen om verder verlies aan soevereiniteit en beperking van de mogelijkheden voor de Nederlandse regering om in EU-besluitvorming Nederlandse (agrarische) belangen te behartigen. Uiteraard zien deze leden ook kansen voor samenwerking en verduurzaming.

Kunt u aangeven waarom de EU voornemens is het verdrag van de RvE tekenen? De EU heeft toch zelf ook beleid, richtlijnen en verordeningen tegen milieucriminaliteit? Zijn die ineffectief gebleken? Waarom niet het eigen, EU-beleid versterken, maar «via» een verdrag van een andere internationale organisatie «vooruitgang» willen bereiken?

Bij welke andere verdagen van de RvE is de EU verdragspartij? En sinds wanneer? Zijn de effecten hiervan geëvalueerd? Wat kwam uit evaluatie(s)?

Waarom gaat de Nederlandse regering ermee akkoord dat de EU nu gelijk al verdragspartij wordt? Waarom is niet gekozen om bijvoorbeeld eerst 5 jaar de effecten van het RvE-verdrag af te wachten en daarna de EU verdragspartij te laten worden?

Heeft Nederland het verdrag van de RvE ondertekend? Zo ja, waarom is het voor Nederland dan nodig dat de EU het ook tekent? Zo nee, waarom wil de Nederlandse regering dat de EU er dan wel verdragspartij in wordt?

Het RvE-verdrag treedt in werking na ratificatie door minstens tien staten. (Wanneer) verwacht de regering dat dit zal gebeuren?

In het RvE-verdrag wordt onder andere strafrechtelijke aansprakelijkheid voor biodiversiteitsdelicten rond beschermde soorten, habitats en invasieve exoten beschreven (artikel 27–30). Ook spreekt het in artikel 31 van delicten met vernietiging of grootschalige, langdurige of onomkeerbare schade. Vindt de regering deze begrippen en delictsomschrijvingen in het verdrag nauwkeurig genoeg omschreven, en wetenschappelijk voldoende onderbouwd?

In het RvE-verdrag worden sancties aangegeven, variërend van hoge boetes en uitsluiting van subsidies tot gerechtelijk toezicht, herstelmaatregelen en ontbinding (artikelen 34–36). Lopen Nederlandse agrarisch ondernemers met ondertekening van de beide verdragen nu het risico bij in het RvE-verdrag genoemde delicten EU-landbouw- of andere EU-subsidies te verliezen? En subsidies van Nederlandse overheden? Zo ja, welke riskeren zij wel, welke riskeren ze niet om te verliezen? Gaan Nederlandse rechters bepalen welke en hoeveel van deze subsidies ze niet meer zullen krijgen?

Was het Nederlandse Ministerie van LVVN (of voorloper(s)) betrokken bij de totstandkoming van het RvE-verdrag? En de beslissing om de EU daarin verdragspartij te laten worden? Welke standpunten heeft het ministerie ingenomen? Welke andere Nederlandse ministeries waren inhoudelijk betrokken, en welke standpunten namen zij in?

Meer specifiek op dit punt: (hoe vaak) heeft de regering bijgedragen aan *impact assessment(s)* van de Europese Commissie en de RvE over verdragspartij worden en invoering van het verdrag? Welke zorgen heeft

de regering in deze bijdragen naar voren gebracht en welke onduidelijkheden heeft zij in deze bijdragen gesignaleerd?

De indruk bestaat dat de RvE en de Europese Commissie alleen met NGO's en VN-/internationale organisaties hebben gesproken bij het opstellen van het RvE-verdrag en de keuze om als EU om verdragspartij te worden. Is dat juist? Kan de regering aangeven hoeveel bedrijven zijn geraadpleegd? En: welke Nederlandse NGO's en/of bedrijven zijn geraadpleegd?

In het RvE-verdrag staat dat bedrijven hun compliance- en due-diligence-programma's moeten ijken op de normen in het verdrag. Hoeveel extra inspanning verwacht de regering dat (gemiddelde) bedrijven hiervoor moeten leveren? Hoeveel extra administratieve lasten zal het verdrag veroorzaken? Hoe wil de regering deze tot het minimum beperkt houden?

Welke kosten voorziet de regering voor overheden om het RvE-verdrag in te voeren? Zijn deze al in de begroting voor 2026 of 2027 opgenomen? Bij welk(e) ministerie(s) komen deze in de begroting?

Artikel 36 van het RvE-verdrag legt verdragspartijen op om in hun strafmaatmodellen verzwarende omstandigheden mee te laten wegen, onder andere recidive en financieel gewin. Van financiële argumenten en herhaling van kleine delicten kan al snel sprake zijn. Hoe wil de regering voorkomen deze disproportioneel zwaar te gaan bestraffen?

Verwacht de regering dat zij na ondertekening van het RvE-verdrag in Nederland wetswijzigingen moet indienen, bijvoorbeeld vanwege de minimumregels voor nationale wetgeving (artikel 1)? Zo ja: aan welke wetswijzigingen denkt de regering? Hoeveel uit het verdrag staat al in de Nederlandse wet?

Is de Nederlandse regering voornemens, zoals lijkt te staan in artikel 33 van het RvE-verdrag, ook het plegen van milieudelicten door Nederlanders buiten Nederland, wereldwijd, strafbaar te stellen?

Tot welke extra toezicht- en monitoringsactiviteiten is de Nederlandse regering door ondertekening van het RvE-verdrag verplicht? Welke organisatie gaat deze uitvoeren? Heeft deze organisatie daar al voldoende capaciteit voor?

Acht de regering het nodig dat, vanwege inwerkingtreding van dit RvE-verdrag, bijvoorbeeld bij het OM en NFI, moet worden geïnvesteerd in ecotoxicologische en financieel-forensische expertise? Is daarvoor al ruimte in begrotingen gecreëerd? Hoeveel jaar is volgens de regering nodig voor het opbouwen van deze expertise?

Hoe wil de regering voorkomen dat door het RvE-verdrag en de ondertekening door de EU van dit verdrag de Nederlandse agrarische sector veel vaker te maken gaat krijgen met aangiftes of klachten van milieuorganisaties? Krijgen deze organisaties niet meer mogelijkheden om zaken juridisch aan te kaarten als er slecht onderbouwde vermoedens of verwijten zijn van milieuschade (bijv. mestfraude, stikstofuitstoot, lozing van stoffen)? Lopen agrarisch ondernemers nu ook het risico op veel meer juridische procedures door de overheid?

Door inwerkingtreding van het RvE-verdrag en ondertekening daarvan door de EU kan de Nederlandse agrarische sector bij het aanvragen van vergunningen (bijvoorbeeld uitbreiding van een stal of wateronttrekking) worden geconfronteerd met milieuorganisaties die juridisch bezwaar

maken of via de rechter toetsen of regels goed zijn nageleefd. Hoe wil de regering meer vertraging of blokkering van verbouwings- of uitbreidingsplannen, en hogere juridische kosten voor boeren voorkomen?

Hoe wil de regering voorkomen dat marktpartijen, bijvoorbeeld supermarkten en banken, met beroep op het RvE-verdrag, onterecht hogere eisen aan de agrarische sector gaan stellen? Wil de regering doorgaan met subsidiering van milieuorganisaties die onjuiste of suggestieve data verzamelen (bijv. via artikelen, enquêtes, drones of meetpunten) en gebruiken voor rapporten of andere publicaties die de publieke opinie misleiden? Is de regering bereid te onderzoeken hoe met extra wet- en regelgeving kan worden voorkomen dat agrarische ondernemers ten onrechte reputatieschade wordt aangedaan?

Welke extra EU-verordeningen en -richtlijnen verwacht de regering als gevolg van het ondertekenen van het RvE-verdrag door de EU? Is de EU hier al aan begonnen?

Is de regering bereid om meer maatregelen te nemen om te bevorderen dat agrarisch ondernemers nuttig met milieu- en andere organisaties gaan samenwerken ter preventie van de delicten die in het RvE-verdrag staan? Is de regering bereid hen extra financiële middelen en ondersteuning te geven?

Een deel van de Nederlandse agrarische sector werkt grensoverschrijdend, dus ook in andere (EU-)landen. Te denken valt hierbij aan mesttransport naar Duitsland, handel in gewasbeschermingsmiddelen of exploitatie van grond over de grens. (Hoe) kan de regering voorkomen dat agrarische ondernemers, met beroep op het RvE-verdrag, maar ten onrechte door buitenlandse NGO's worden tegengewerkt? Kunnen Nederlandse bedrijven wettelijk tegen deze ongewenste buitenlandse inmenging worden beschermd? Wil de regering hiertoe bijvoorbeeld afspraken maken met in ieder geval buurlanden?

In artikel 39 van het RvE-verdrag staat dat Nederland, na inwerkingtreding, procedurele participatierechten voor NGO's en benadeelden mag overwegen. Is de regering voornemens die in te gaan voeren? Zo ja, welke?

Ook los van (de gevolgen van) de ondertekening van dit specifieke verdrag, is de regering bereid meer wettelijke garanties te introduceren dat maatschappelijke organisaties wel voldoende belanghebbende zijn bij een vermeende milieuaantasting om rechtszaken tegen bijvoorbeeld agrarische bedrijven en personen te mogen starten, voeren of veroorzaken?

Wil de regering uitsluiten dat zij in de uitwerking van het RvE-verdrag in EU-verordeningen en -richtlijnen akkoord zal gaan met het voor externe controle direct toegang geven aan NGO's tot interne gegevens van agrarische bedrijven?

Betekent ondertekening door de EU van het RvE-verdrag dat Europese instellingen, bijvoorbeeld Europol en EuroJust, actief gaan worden voor de handhaving van het verdrag?

Welke andere internationale organisaties hebben hetzelfde RvE-verdrag ondertekend of overwegen dat? Is de regering hier voor- of tegenstander van? Welke afwegingen en argumenten hanteert de regering hierin?
Bij hoeveel andere verdragen van internationale organisaties is de EU als verdragspartij aangesloten? Bij welke internationale organisaties is dat

vooral? In welke jaren is dit aantal sterk toegenomen? Hoe verklaart de regering dit?

Welk beleid voert de regering om te bepalen bij welke verdragen zij het (on)wenselijk vindt dat de EU verdragspartij wordt? Wat zijn de criteria om dit te bepalen? Hanteert de regering nog extra, andere argumenten in geval dat andere internationale organisaties dan de EU verdragspartij kunnen worden in verdragen van internationale organisaties?

Evalueert de regering na verloop van tijd of met toetreding van internationale organisaties in verdragen van andere internationale organisaties wel de door de Nederlandse regering beoogde doelen zijn bereikt? Zo ja, kan de regering enkele voorbeelden van dit soort evaluaties noemen? Is het wel eens voorgekomen dat uit evaluatie bleek dat beoogde doelen niet werden bereikt? Zo ja, heeft de regering daarna voorgesteld weer uit het verdrag te stappen? Als de regering tot nu toe niet of nauwelijks dit soort evaluaties uitvoert, is zij dan bereid dit wel (vaker) te gaan doen?

Levert het worden van verdragspartij door internationale organisaties volgens de regering op langere termijn geen extra verlies van Nederlandse soevereiniteit op? Kan de regering het vervolg, de gevolgen, wel helemaal beheersen?

Is de regering bereid de toezeggingen te doen om de Kamer periodiek te informeren over de effecten van de inwerkingtreding van het RvE-verdrag en de ondertekening daarvan door de EU, alsook om 5 jaar daarna beide te evalueren en de Kamer daarover te informeren?

De leden van de vaste commissie voor LNV zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk **2 december 2025**.

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G.J. Oplaat

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden van de fracties van Groen-Links-PvdA en de BBB (178719, ingezonden 4 november 2025).

Deze vragen zijn gesteld aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Nu de vragen voornamelijk betrekking hebben op het Verdrag bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en de rol van de Europese Unie heb ik de beantwoording van de vragen overgenomen.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

178719

Beantwoording vragen van de leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer over de *Voorstellen voor Besluiten van de Raad betreffende de ondertekening en sluiting, namens de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht*[3]

Inleidende opmerkingen

Ik dank de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en BBB voor de door hen gestelde vragen over het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (CETS no. 228) (hierna ook: het verdrag). Die vragen bieden mij de gelegenheid om een nadere toelichting te geven op de procedure rondom de ondertekening en ratificatie van dat verdrag en op de betekenis van enkele onderdelen daarvan. De gestelde vragen zijn hierna zoveel mogelijk beantwoord in de volgorde waarin zij zijn gesteld. Voor het overzicht en om terugverwijzing mogelijk te maken, zijn de vragen daarbij genummerd. Wanneer dit de duidelijkheid ten goede komt, is een aantal vragen gezamenlijk beantwoord.

Voordat ik aan de beantwoording van de vragen toe kom, zet ik graag in grote lijnen uiteen op welke wijze het verdrag en de Voorstellen voor Besluiten van de Raad betreffende de ondertekening en sluiting die namens de Europese Unie (hierna: EU) tot stand zijn gekomen en wat de huidige stand van zaken dienaangaande is.

Eind 2022 werd binnen de Raad van Europa besloten tot het tot stand brengen van een nieuw verdrag, ter vervanging van het al bestaande Verdrag inzake de bescherming van het milieu door het strafrecht uit 1998 (CETS No. 172; hierna ook: het RvE-milieuverdrag uit 1998).[4] Bij besluit van de Raad van 28 september 2023 is de Europese Commissie gemachtigd om namens de EU deel te nemen aan de onderhandelingen, met betrekking tot aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de EU vallen.[5] In overweging 4 van dat besluit is tot uitdrukking gebracht dat het van belang was dat de Commissie namens de Europese Unie zou deelnemen aan de onderhandelingen om zo de samenhang met het recht van de Unie te waarborgen. Op 14 mei 2025 is het verdrag aangenomen door het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Bij besluit van de Raad van 1 december 2025 is de Europese Commissie gemachtigd om namens de EU het verdrag te ondertekenen. In overweging 8 van dat besluit wordt tot uitdrukking gebracht dat het besluit onverlet laat dat de lidstaten het verdrag overeenkomstig hun interne procedures ondertekenen.[6] Het verdrag staat sinds 3 december 2025 open voor ondertekening. De Europese Commissie heeft het verdrag reeds namens de EU ondertekend. Naast de EU hebben Letland, Luxemburg, Moldavië en Portugal het verdrag ondertekend. Het verdrag is nog door geen van de staten geratificeerd. Ook de EU heeft het verdrag nog niet geratificeerd

---

[3] COM(2025)433 en COM(2025)434.

[4] Zie hierover nader het explanatory report bij het verdrag, paragraaf 7–12.

[5] Besluit (EU) 2023/2170 van de Raad van 28 september 2023 tot machtiging van de Europese Commissie om namens de Europese Unie deel te nemen aan onderhandelingen over een verdrag van de Raad van Europa dat in de plaats treedt van het Verdrag inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (ETS nr. 172) van 1998.

[6] Besluit (EU) 2025/2493 van de Raad van 1 december 2025 betreffende de ondertekening namens de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht.

(hierna ook wel: gesloten).[7] Het besluit om de EU daartoe te machtigen is in voorbereiding, maar moet nog (formeel) worden vastgesteld.

De ondertekening van het verdrag door de EU schept in beginsel geen directe juridische verplichtingen voor Nederland. Met de ondertekening spreekt de EU de intentie uit om aan het verdrag gebonden te willen worden. Pas bij de sluiting, die kan plaatsvinden nadat het mandaatbesluit daartoe is vastgesteld, geeft de EU instemming om gebonden te willen worden. Wanneer de EU partij is geworden bij het verdrag zal dit naar verwachting in beginsel geen (grote) aanvullende verplichtingen scheppen voor Nederland, omdat de inhoud van het verdrag in lijn is met de bepalingen in Richtlijn 2024/1203 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht[8] (hierna ook: Richtlijn 2024/1203).[9]

Zoals gezegd, kunnen naast de EU ook lidstaten partij worden bij het verdrag. Het kabinet is zich nog aan het beraden over de wenselijkheid van het partij worden bij het verdrag door het Koninkrijk der Nederlanden. Indien daartoe wordt besloten, zal het verdrag zo spoedig mogelijk aan de Staten-Generaal worden voorgelegd conform artikel 2 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

Vraag 1

Kunt u verwoorden welke voordelen er aan het tekenen van verdrag van de Raad van Europa inzake bescherming van het milieu door middel van het strafrecht verbonden zijn? Welke verplichtingen komen uit de ondertekening voort voor Nederland?

Vraag 2

Kunt u uiteenzetten waarom het inzetten van het strafrecht ter bescherming van het milieu nodig is en welke voordelen daar voor het bedrijfsleven mee gemoeid zijn, zoals bijvoorbeeld het wegnemen van oneerlijke concurrentie, behoud en bescherming van belangrijke voorraden van grondstoffen en het beschermen van de gezondheid van werknemers?

Vraag 3

Kunt u ook aangeven welke voordelen er met het tekenen van het verdrag voor burgers gemoeid zijn?

Antwoord vragen 1, 2 en 3:

In Nederland bestaan al langer regels met betrekking tot het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. De inhoud van het verdrag stemt in belangrijke mate overeen met interne regels van de EU met betrekking tot milieucriminaliteit. Nederland heeft zich, net als de EU, bij de onderhandelingen ingezet voor het laten aansluiten van het verdrag bij de EU-regels en heeft tijdens de onderhan-

[7] In het EU-recht wordt gesproken van «sluiting» van een overeenkomst. Hiermee wordt in EU-kader bedoeld het tot stand brengen van de binding van de EU tot het verdrag.

[8] Richtlijn (EU) 2024/1203 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en tot vervanging van de Richtlijnen 2008/99/EG en 2009/123/EG.

[9] Zie ook overweging 5 van het Besluit (EU) 2025/2493 van de Raad van 1 december 2025 betreffende de ondertekening namens de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht.

delingen tevens ingezet op betere internationale samenwerking. Een toegevoegde waarde van dit verdrag ten opzichte van Richtlijn 2024/1203 is het ruimere geografische bereik, in die zin dat ook staten die geen lid zijn van de EU daarbij partij kunnen zijn.

Strafrechtelijke handhaving wordt in Nederland al langer als een (belangrijke) pijler bij toezicht en handhaving van de milieuwetgeving gezien. In het kader van de regels met betrekking tot het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving wordt uitgegaan van vertrouwen, zowel door de overheid die er van uit gaat dat bedrijven en burgers zich houden aan de voor hen geldende regels als door bedrijven en burgers die erop vertrouwen dat de overheid degenen aanspreekt die de regels overtreden. Daarbij kan het zo zijn dat de mate van regelovertreding of de (verwachte) effecten van regelovertreding dermate ernstig zijn dat strafrechtelijk handhaven gewenst is. Opsporingscapaciteit is schaars, het strafrecht wordt niet zomaar ingezet. In de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) wordt uitgegaan van een passende interventie. Het hoofddoel is herstel in de rechtmatige toestand. Bij het toepassen van de LHSO zijn twee gelijkwaardige hoofdvragen van belang. Afhankelijk van de aard en ernst van de overtreding worden deze vragen beantwoord en het resultaat wordt door het bevoegd gezag in afstemming met strafrechtelijke partners toegepast. De eerste vraag houdt in of herstel mogelijk is. De tweede vraag is of er aanleiding is voor bestraffing. De vraag of er aanleiding is voor bestraffing wordt aan de hand van twee stappen beantwoord, namelijk wat de gevolgen voor de fysieke leefomgeving zijn ((vrijwel) nihil of beperkt of van belang of aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en hoe het gedrag van de overtreder wordt getypeerd (goedwillend of neutraal/onverschillig of calculerend/opportunistisch of notoir/crimineel).

Voor bedrijven kan een breed geografisch bereik van milieuregelgeving bijdragen aan een «level playing field»: bedrijven moeten kosten maken om aan milieuwetgeving te voldoen. Een breder geografisch bereik van milieuregelgeving kan dan ook bijdragen aan een «level playing field». Voor burgers geldt dat de fysieke leefomgeving zoveel als mogelijk gezond en veilig blijft. De effecten van milieucriminaliteit, die elders heeft plaatsgevonden, kunnen de leefomgeving in Nederland en de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven immers beïnvloeden.

Zoals in de algemene inleiding beschreven, brengt ondertekening door de EU in beginsel geen directe juridische verplichtingen met zich voor Nederland. Bij sluiting door de EU is, zoals gezegd, de verwachting dat hieruit geen aanvullende verplichtingen voortvloeien voor Nederland ten opzichte van Richtlijn 2024/1203.

Vraag 4

Kunt u reflecteren op de opinie die de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft gegeven op het betreffende verdrag?

Antwoord vraag 4:

De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa (PACE) beziet het verdrag vanuit het besef dat een schone en gezonde leefomgeving sterk samenhangt met het welzijn van mensen. Ze stelt dat het verdrag tot doel heeft om milieucriminaliteit te voorkomen en te bestrijden door een wettelijke minimum standaard voor de aanpak van milieucriminaliteit neer te zetten. Het verdrag bevat verplichtingen voor staten over preventie, vervolging en bestraffing van de meest ernstige milieudelicten. PACE

maakt in de uitgebrachte opinie[10] een aantal inhoudelijke opmerkingen over het verdrag en doet een aantal aanbevelingen.

De benadering van PACE komt overeen met het standpunt van het kabinet. Het kabinet wil zorgen voor een gezonde leefomgeving en een schone en veilige wereld[11] en is van mening dat strafrechtelijke handhaving van de milieu wet- en regelgeving hierbij een belangrijke pijler is. Naar de opmerkingen en aanbevelingen van PACE is zorgvuldig gekeken. Voor Nederland was daarbij, net als voor de EU, een belangrijk aandachtspunt dat de bepalingen in het verdrag zoveel mogelijk aansluiten bij EU-regelgeving. Naar aanleiding van de aanbeveling van PACE om artikel 56, derde lid, onder b, van het verdrag te schrappen, wordt opgemerkt dat het behoud van dat voorschrift in de eindversie van het verdrag positief door Nederland wordt beoordeeld. Deze bepaling geeft immers de mogelijkheid om de daar genoemde begrippen in overeenstemming met het bestaande EU-recht uit te leggen. PACE heeft ook aandacht gevraagd voor «ecocide». Ik verwijs naar het antwoord op vraag 6 voor een reflectie op dit onderdeel van de PACE-opinie.

Vraag 5

Vanuit sommige sectoren wordt de angst geuit dat de top van het bedrijfsleven onterecht strafrechtelijk vervolgd kan worden voor milieudelicten. Kunt u toelichten hoe u hiernaar kijkt? En aangeven waarom het belangrijk en nodig is om het strafrecht toch in positie te brengen als het gaat om milieudelicten?

Antwoord vraag 5:

Zoals in antwoord op vraag 4 aangegeven is de strafrechtelijke handhaving een belangrijke pijler bij de aanpak van milieuovertredingen. Op grond van de Wet op de economische delicten en het Wetboek van Strafrecht zijn ernstige overtredingen al strafbaar.
Voor zover deze leden met hun vraag hebben willen informeren naar de mogelijke gevolgen van bepalingen die in het verdrag zijn opgenomen en die verdragspartijen ertoe verplichten om bepaalde gedragingen, passend in het eigen wettelijk stelsel, strafbaar te stellen, dan wordt vooropgesteld dat de bepalingen aansluiten bij de verplichtingen tot strafbaarstelling in Richtlijn 2024/1203.[12] Voor alle in het verdrag opgenomen strafbaarstellingen geldt dat de sprake moet zijn van opzettelijk en wederrechtelijk (*unlawfully and intentionally*) handelen als voorwaarde voor strafrechtelijke aansprakelijkheid. Uit artikel 3, onder a, van het verdrag blijkt dat pas sprake is van wederrechtelijkheid als een gedraging in strijd is met nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of besluiten van bevoegde autoriteiten, gericht op de bescherming van het milieu. Dit betekent dat het handelen in strijd moet zijn met (milieu)wet- en regelgeving. Dit sluit aan bij de systematiek en uitgangspunten van het Nederlandse strafrecht, waarin wederrechtelijkheid een voorwaarde is voor strafrechtelijke aansprakelijkheid. In de Nederlandse wettelijke bepalingen die betrekking hebben op de aantasting van het milieu vormt het wederrechtelijkheidsvereiste ofwel onderdeel van de delictsomschrijving ofwel ligt de wederrechtelijkheid besloten in de eis dat een specifiek wettelijk (milieu)voorschrift is overtreden. Voor bedrijven die hun bedrijfsvoering op zorgvuldige wijze en conform de milieuregels

---

[10] Parliamentary Assembly, Draft Council of Europe Convention on the protection of the environment through criminal law, Opinion 305 (2025).
[11] Regeerakkoord 2026–2030, «Aan de slag. Bouwen aan een beter Nederland», pagina's 25 en 53.
[12] Zie daarover nader het implementatiewetsvoorstel bij die richtlijn (Kamerstukken 36 876).

uitvoeren, geldt dus dat zij niet strafrechtelijk aansprakelijk zijn. Dit verdrag richt zich tegen ernstige en opzettelijke milieuschendingen – niet tegen reguliere, rechtmatige bedrijfsvoering van bedrijven.

Voor zover deze leden hebben willen informeren naar de strafrechtelijke aansprakelijkheid van bedrijven en bijvoorbeeld bestuurders van die bedrijven voor strafbare milieuovertredingen, kan ik bevestigen dat dit verdrag in artikel 34 gebruikelijke voorschriften daarover bevat. De bepaling stemt overeen met soortgelijke bepalingen in andere verdragen van bijvoorbeeld de Raad van Europa[13] en de Verenigde Naties[14] en in strafrechtelijke EU-instrumenten,[15] waaronder de al genoemde Richtlijn 2024/1203, en strookt met de wijze waarop in Nederland de aansprakelijkheid van rechtspersonen nu al is geregeld (artikel 51 Sr).

In reactie op de vraag waarom het inzetten van het strafrecht bij milieuzaken van belang is, verwijs ik graag naar het antwoord op de vragen 1, 2 en 3, waar uiteen is gezet dat de mate van regelovertreding of de (verwachte) effecten van de overtreding zodanig ernstig kunnen zijn dat strafrechtelijk handhaven is gewenst.

Vraag 6

Kunt u reflecteren op het opnemen van de daad van ecocide in het verdrag? Bij de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft Oekraïne nadrukkelijk ingebracht dat deze daad belangrijk is om op te nemen onder andere omdat Rusland kritische grondstoffen, watergebieden en landbouwgebieden blijft vervuilen en bombarderen. Hetzelfde geldt ten aanzien van unieke natuurwaarden in Oekraïne. Meerdere landen hebben dit delict daarom onderdeel gemaakt van hun strafrecht. Welke voordelen zou het opnemen van ecocide onder het strafrecht voor specifiek Nederland hebben?

Antwoord vraag 6:

Artikel 31 van het verdrag schrijft voor dat door het verdrag bestreken gedragingen als bijzonder ernstige delicten moeten worden aangemerkt wanneer die gedragingen opzettelijk wordt gepleegd en de vernietiging veroorzaakt van een ecosysteem van aanzienlijke omvang, milieuwaarde of beschermde habitat of wijdverbreide of onomkeerbare schade toebrengt aan een ecosysteem van aanzienlijke omvang, milieuwaarde of beschermde habitat (hierna: vernietigende milieuschade). PACE heeft in zijn opinie bij het verdrag, de suggestie gedaan om de term «ecocide» in het *explanatory report* te definiëren, om zo het opnemen van ecocide in nationale wetgeving te vergemakkelijken.[16] In het *explanatory report* (paragraaf 172) is beschreven dat ecocide kan vallen onder vernietigende milieuschade en dat in geval van vernietigende milieuschade sprake is van in het bijzonder ernstige strafbare feiten.

Voor Nederland geldt dat ter implementatie van Richtlijn 2024/1203 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht – welke

[13] Zie bijvoorbeeld het op 16 mei 2005 te Warschau tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme (Trb. 2006, 34) en het op 27 januari 1999 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie (Trb. 2000, 130).

[14] Zie bijvoorbeeld het op 15 november 2000 te New York tot stand gekomen Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (Trb. 2001, 68) en het op 31 oktober 2003 te New York tot stand gekomen Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie (Trb. 2004, 11).

[15] Zie in dit verband ook Onderdeel E van de Raadsconclusies over Modelbepaling inzake het materieel strafrecht, die tijdens de JBZ-Raad van 8 en 9 december 2025 werden aangenomen.

[16] Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Opinion 305 (2025).

richtlijn in artikel 3, derde lid, een soortgelijke bepaling bevat – in het Wetboek van Strafrecht wordt voorzien in wettelijke gekwalificeerde strafbaarstellingen en in de Wet op de economische delicten in een wettelijke strafverzwaringsgrond voor gevallen waarin sprake is van vernietigende milieuschade.[17]

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

Vraag 7

Kunt u aangeven waarom de EU voornemens is het verdrag van de RvE te tekenen? De EU heeft toch zelf ook beleid, richtlijnen en verordeningen tegen milieucriminaliteit? Zijn die ineffectief gebleken? Waarom niet het eigen, EU-beleid versterken, maar «via» een verdrag van een andere internationale organisatie «vooruitgang» willen bereiken?

Antwoord vraag 7:

Richtlijn 2024/1203 is van toepassing op de in de Unie gepleegde milieudelicten. Het verdrag heeft een breder geografisch bereik dan de richtlijn, aangezien niet alleen de EU en EU-lidstaten, maar ook andere lidstaten van de Raad van Europa en derde landen partij kunnen worden bij het verdrag. Daarin ligt de meerwaarde van het verdrag. In het in de inleiding genoemde besluit waarin de Europese Commissie wordt gemachtigd het verdrag te ondertekenen is overwogen dat het verdrag in overeenstemming is met de doelstellingen van de EU om een hoog niveau van bescherming van het milieu te waarborgen en de kwaliteit van het milieu te verbeteren. Het optreden van de EU heeft ook tot doel om de grondrechten van personen die het slachtoffer zijn van milieudelicten te beschermen.[18] Bij de onderhandelingen heeft de EU ervoor gezorgd dat het verdrag verenigbaar is met de toepasselijke regels van de Unie.[19] Zoals ook in de inleiding beschreven, moet de deelname van de EU aan de onderhandelingen over dit verdrag, alsook de ondertekening en (beoogde) sluiting van dit verdrag door de EU worden begrepen tegen de achtergrond van de bevoegdheden die de EU heeft om de kwaliteit van het milieu te beschermen en om milieucriminaliteit te bestrijden, onder meer door het strafrecht. De EU geeft ook aan dat de EU sterker is als buurlanden dezelfde uitgangspunten in het strafrecht hanteren.[20] De Europese Commissie heeft het verdrag namens de EU op 3 december 2025 ondertekend.

Vraag 8

Bij welke andere verdragen van de RvE is de EU verdragspartij? En sinds wanneer? Zijn de effecten hiervan geëvalueerd? Wat kwam uit evaluatie(s)?

Antwoord vraag 8:

Het partij worden door de EU is mogelijk bij 43 van de 231 verdragen van de RvE. Bij dertien van de momenteel in werking zijnde verdragen is de EU partij:

---

[17] Zie Kamerstukken 36 876.

[18] Besluit (EU) 2025/2393 van de Raad van 1 december 2025 betreffende de ondertekening, namens de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht, overweging 3.

[19] Besluit (EU) 2025/2393 van de Raad van 1 december 2025, overweging 6.

[20] https://environment.ec.europa.eu/news/eu-broadens-efforts-combat-environmental-crime-2025-12-03_en.

- De op 15 december 1958 te Parijs tot stand gekomen Europese Overeenkomst betreffende de uitwisseling van geneesmiddelen van menselijke oorsprong (Trb. 1959, 118), voor de EU geratificeerd op 30 maart 1987 en in werking getreden op 1 april 1987;
- De op 28 april 1960 te Straatsburg tot stand gekomen Overeenkomst inzake tijdelijke invoer, vrij van rechten, van medisch, chirurgisch en laboratoriummateriaal in bruikleen afgestaan aan ziekenhuizen en andere medische instellingen ten behoeve van diagnose en behandeling (Trb. 1961, 91), voor de EU op 30 maart 1987 geratificeerd en in werking getreden op 1 april 1987;
- De op 14 mei 1962 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst betreffende de uitwisseling van testsera voor bloedgroepenonderzoek (Trb. 1965, 4), voor de EU geratificeerd op 30 maart 1987 en in werking getreden op 1 april 1987;
- Het op 22 juli 1964 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake de samenstelling van een Europese farmacopee (Trb. 1966, 115), voor de EU geratificeerd op 21 juni 1994 en in werking getreden op 22 september 1994;
- De op 17 september 1974 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst inzake de uitwisseling van reagentia voor weefseltypering (Trb. 1977, 153), voor de EU geratificeerd op 22 november 1977 en in werking getreden op 22 november 1977;
- De op 10 maart 1976 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst inzake de bescherming van landbouwhuisdieren (Trb. 1980, 154 en Trb. 1980, 188), voor de EU geratificeerd op 18 oktober 1988 en in werking getreden op 19 april 1989;
- Het op 19 september 1979 te Bern tot stand gekomen Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (Trb. 1979, 175 en Trb. 1980, 60), voor de EU geratificeerd op 7 mei 1982 en in werking getreden op 1 september 1982;
- De op 18 maart 1986 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden, zoals gewijzigd (Trb. 1986, 197), voor de EU geratificeerd op 30 april 1998 en in werking getreden op 1 november 1998.
- Het op 22 juni 1998 te Straatsburg tot stand gekomen Protocol tot wijziging van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gewervelde dieren die worden gebruikt voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden (Trb. 1998, 201 en Trb. 1999, 172), voor de EU, voor de EU geratificeerd op 2 november 2005 en in werking getreden op 2 december 2005;
- Het op 24 januari 2001 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag inzake de wettelijke bescherming van diensten die op voorwaarden toegankelijk zijn (Trb. 2001, 138 en Trb. 2002, 111), voor de EU geratificeerd op 10 september 2015 en in werking getreden op 1 januari 2016;
- Het op 16 mei 2005 te Warschau tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme (Trb. 2006, 34), voor de EU geratificeerd op 26 juni 2018 en in werking getreden op 1 oktober 2018;
- Het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233), voor de EU geratificeerd op 28 juni 2023 en in werking getreden op 1 oktober 2023; en
- Het op 22 oktober 2015 te Riga tot stand gekomen Aanvullend Protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme (Trb. 2016, 180), voor de EU geratificeerd op 26 juni 2018 en in werking getreden op 1 oktober 2018.

Er is geen overzicht van evaluaties van verdragen waarin de EU verdragspartij is.

Vraag 9

Waarom gaat de Nederlandse regering ermee akkoord dat de EU nu gelijk al verdragspartij wordt? Waarom is niet gekozen om bijvoorbeeld eerst 5 jaar de effecten van het RvE-verdrag af te wachten en daarna de EU verdragspartij te laten worden?

Antwoord vraag 9:

Artikel 83, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU) biedt de materiële rechtsgrondslag voor de uitoefening van EU-bevoegdheden met betrekking tot dit verdrag. Deze bepaling gaat over de strafrechtelijke handhaving van beleid van de Unie en valt onder het gebied van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Volgens artikel 4, lid 2, onder j, VWEU is dat een gebied dat valt onder de gedeelde bevoegdheid van de EU en haar lidstaten.

Nadat de Commissie, zoals beschreven in de inleiding, heeft deelgenomen aan de onderhandelingen en de tekst van het verdrag in overeenstemming is met de onderhandelingsinzet van de EU, is er geen reden waarom de EU het verdrag niet of pas op een later moment zou ondertekenen. Daarbij wordt opgemerkt dat het verdrag pas in werking treedt nadat tien ondertekenaars (waarvan ten minste acht lidstaten van de Raad van Europa) hun instemming door het verdrag te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht (zie hierover ook het antwoord op vraag 11). Zoals eerder in deze beantwoording aan de orde gekomen, is de meerwaarde van dit verdrag dat de geografische reikwijdte van de handhaving van milieuvoorschriften zo kan worden vergroot.

Vraag 10

Heeft Nederland het verdrag van de RvE ondertekend? Zo ja, waarom is het voor Nederland dan nodig dat de EU het ook tekent? Zo nee, waarom wil de Nederlandse regering dat de EU er dan wel verdragspartij in wordt?

Antwoord vraag 10:

Om verdragspartij te worden is op grond van artikel 53 van het verdrag ondertekening en voorts bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring nodig. Zoals uiteengezet onder de inleidende opmerkingen kunnen zowel de EU als de lidstaten bevoegdheden ten aanzien van dit verdrag uitoefenen. Zowel de EU als de lidstaten kunnen het verdrag daarom ondertekenen. In de inleiding en in de hiervoor gegeven antwoorden op andere vragen van deze leden is ingegaan op de redenen waarom de EU het verdrag heeft ondertekend.
Nederland heeft het verdrag nog niet ondertekend en is zich momenteel aan het beraden over de wenselijkheid van het partij worden bij het verdrag. Indien de regering zou besluiten dat het wenselijk is dat het Koninkrijk partij wordt bij het verdrag, wordt het verdrag na ondertekening zo spoedig mogelijk aan uw Kamer voorgelegd conform artikel 2 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen.

Vraag 11

Het RvE-verdrag treedt in werking na ratificatie door minstens tien staten. (Wanneer) verwacht de regering dat dit zal gebeuren?

Antwoord vraag 11:

Op grond van artikel 53, derde lid, van het verdrag treedt het verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van drie maanden nadat tien ondertekenaars, waaronder in ieder geval acht lidstaten van de Raad van Europa, hun instemming om door het verdrag te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht. Het is op dit moment niet mogelijk om aan te geven wanneer dat zal gebeuren, want dat is afhankelijk van de interne procedures van andere staten.

Vraag 12

In het RvE-verdrag wordt onder andere strafrechtelijke aansprakelijkheid voor biodiversiteitsdelicten rond beschermde soorten, habitats en invasieve exoten beschreven (artikel 27–30). Ook spreekt het in artikel 31 van delicten met vernietiging of grootschalige, langdurige of onomkeerbare schade. Vindt de regering deze begrippen en delictsomschrijvingen in het verdrag nauwkeurig genoeg omschreven, en wetenschappelijk voldoende onderbouwd?

Antwoord vraag 12:

Het verdrag richt zich tot de staten en vraagt hen om bepaalde gedragingen in het nationale recht strafbaar te stellen. De in het verdrag opgenomen begrippen sluiten aan bij de begrippen die reeds in nationale en Europese milieuwetgeving worden gebruikt. Tegen die achtergrond lijken de in het verdrag opgenomen begrippen dan ook voldoende duidelijk en bepaald.

Vraag 13

In het RvE-verdrag worden sancties aangegeven, variërend van hoge boetes en uitsluiting van subsidies tot gerechtelijk toezicht, herstelmaatregelen en ontbinding (artikelen 34–36). Lopen Nederlandse agrarisch ondernemers met ondertekening van de beide verdragen nu het risico bij in het RvE-verdrag genoemde delicten EU-landbouw- of andere EU-subsidies te verliezen? En subsidies van Nederlandse overheden? Zo ja, welke riskeren zij wel, welke riskeren ze niet om te verliezen? Gaan Nederlandse rechters bepalen welke en hoeveel van deze subsidies ze niet meer zullen krijgen?

Antwoord vraag 13:

Op grond van artikel 35, eerste lid, van het verdrag zijn de verdragspartijen verplicht om de wetgevende maatregelen te nemen die nodig zijn om te waarborgen dat de in het verdrag opgenomen delicten die worden gepleegd door natuurlijke personen, worden bestraft met doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties, rekening houdend met de ernst van de delicten. De mogelijke sancties moeten vrijheidsstraffen bevatten en mogen daarnaast geldboetes omvatten. Op grond van artikel 35, tweede lid, van het verdrag moeten de partijen de wetgevende maatregelen nemen die nodig zijn om te waarborgen dat ook aan rechtspersonen doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties kunnen worden opgelegd, die strafrechtelijke of niet-strafrechtelijke geldboetes omvatten en ook andere maatregelen kunnen omvatten. In het tweede lid zijn in de onderdelen a tot en met h voorbeelden van dergelijke andere maatregelen genoemd. Dit betekent dat de partijen kunnen overwegen om de sancties als genoemd in het tweede lid in nationale wetgeving op te nemen. Indien de regering zou besluiten dat het wenselijk is dat het Koninkrijk partij wordt bij dit verdrag, zal uw Kamer in het kader van de parlementaire

goedkeuringsprocedure worden geïnformeerd over de wijze waarop invulling aan het tweede lid van artikel 35 van het verdrag wordt gegeven. Daarbij wordt opgemerkt dat in Richtlijn 2024/1203 in artikel 7 (sancties tegen rechtspersonen) vergelijkbare voorschriften zijn opgenomen.

Vraag 14

Was het Nederlandse Ministerie van LVVN (of voorloper(s)) betrokken bij de totstandkoming van het RvE-verdrag? En de beslissing om de EU daarin verdragspartij te laten worden? Welke standpunten heeft het ministerie ingenomen? Welke andere Nederlandse ministeries waren inhoudelijk betrokken, en welke standpunten namen zij in?

Vraag 15

Meer specifiek op dit punt: (hoe vaak) heeft de regering bijgedragen aan impact assessment(s) van de Europese Commissie en de RvE over verdragspartij worden en invoering van het verdrag? Welke zorgen heeft de regering in deze bijdragen naar voren gebracht en welke onduidelijkheden heeft zij in deze bijdragen gesignaleerd?

Vraag 16

De indruk bestaat dat de RvE en de Europese Commissie alleen met NGO's en VN-/internationale organisaties hebben gesproken bij het opstellen van het RvE-verdrag en de keuze om als EU om verdragspartij te worden. Is dat juist? Kan de regering aangeven hoeveel bedrijven zijn geraadpleegd? En: welke Nederlandse NGO's en/of bedrijven zijn geraadpleegd?

Antwoord vragen 14, 15 en 16:

De lidstaten van de EU zijn op twee niveaus betrokken geweest bij de onderhandelingen voor het verdrag. Ten eerste is er betrokkenheid op EU-niveau, waar in de Raad het onderhandelingsmandaat van de EU is bepaald.[21] De Commissie heeft vervolgens op basis van het mandaat van de Raad namens de EU onderhandeld.
Ten tweede heeft een groot aantal EU-lidstaten zelf deelgenomen aan de vergaderingen op het niveau van de Raad van Europa, waarin werd gesproken over de verdragstekst. Naast de lidstaten van de Raad van Europa zijn bij die bijeenkomsten deelnemers en waarnemers[22] aanwezig geweest, waaronder de EU, een aantal derde staten, andere organisaties binnen de Raad van Europa, internationale organisaties en een aantal NGO's. De vertegenwoordigers van deze laatste groepen hebben input geleverd, maar hadden geen stemrecht in de vergadering. Daarna is het verdrag goedgekeurd door de European Comittee on Crime Problems (CDPC),[23] waarin afgevaardigden van de lidstaten van de Raad van Europa zitten. Vervolgens heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa het verdrag aangenomen. Staten, waaronder het Koninkrijk der Nederlanden, zijn dus op meerdere niveaus betrokken geweest bij de onderhandelingen.

---

[21] Besluit (EU) 2023/2170 van de Raad van 28 september 2023 tot machtiging van de Europese Commissie om namens de Europese Unie deel te nemen aan onderhandelingen over een verdrag van de Raad van Europa dat in de plaats treedt van het Verdrag inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (ETS nr. 172) van 1998.

[22] European Committee on Crime Problems (CDPC), Terms of reference of the Committee of Experts on the protection of the environment through criminal law (PC-ENV), 23 November 2022 (CM(2022)148-add2final.

[23] Zie hierover ook onder 10–12 van het *explanatory report* bij het verdrag.

Binnen Nederland zijn alle relevante departementen betrokken geweest. Voor zover bekend zijn er geen Nederlandse NGO's of bedrijven geraadpleegd.
Voor het verdrag hebben geen impact assessments plaatsgevonden. De Kamer is geïnformeerd via kamerbrieven[24] over verslagen van de Ministeriële Vergadering van de Raad van Europa en via de kwartaalrapportage van verdragen in onderhandeling die op grond van artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen aan het parlement wordt verzonden.[25]

Vraag 17

In het RvE-verdrag staat dat bedrijven hun compliance- en due-diligence-programma's moeten ijken op de normen in het verdrag. Hoeveel extra inspanning verwacht de regering dat (gemiddelde) bedrijven hiervoor moeten leveren? Hoeveel extra administratieve lasten zal het verdrag veroorzaken? Hoe wil de regering deze tot het minimum beperkt houden?

Antwoord vraag 17:

De Raad van Europa heeft geen impact assessment uitgevoerd. Mocht Nederland overgaan tot het ratificeren van het Verdrag, dan zal een inschatting worden gemaakt van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven. Zoals in reactie op eerdere vragen is aangegeven zullen er naar verwachting in beginsel geen (grote) aanvullende verplichtingen uit het verdrag voortvloeien.

Vraag 18

Welke kosten voorziet de regering voor overheden om het RvE-verdrag in te voeren? Zijn deze al in de begroting voor 2026 of 2027 opgenomen? Bij welk(e) ministerie(s) komen deze in de begroting?

Antwoord vraag 18:

Nederland is zich nog aan het beraden over de wenselijkheid van het partij worden bij het verdrag. Het is nog niet inzichtelijk welke kosten het partij worden bij het verdrag met zich meebrengt. Indien de regering zou besluiten dat het wenselijk is dat het Koninkrijk partij wordt bij het verdrag, zal uw Kamer in het kader van de parlementaire goedkeuringsprocedure worden geïnformeerd over de kosten die het partij worden bij het verdrag met zich brengt.

Vraag 19

Artikel 36 van het RvE-verdrag legt verdragspartijen op om in hun strafmaatmodellen verzwarende omstandigheden mee te laten wegen, onder andere recidive en financieel gewin. Van financiële argumenten en herhaling van kleine delicten kan al snel sprake zijn. Hoe wil de regering voorkomen deze disproportioneel zwaar te gaan bestraffen?

Antwoord vraag 19:

Artikel 36 van het verdrag bevat een opsomming van verschillende strafverzwarende omstandigheden. Verdragspartijen zijn verplicht om in het nationale recht maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat bij een of meer van de genoemde omstandigheden zwaardere straffen kunnen

[24] Kamerstukken II 2023/24, 20 043, nr.142 en Kamerstukken II 2025/26, 20 043, nr.155.
[25] Zie Kamerstukken 23530.

worden opgelegd dan in gevallen waarin die omstandigheden zich niet voordoen. In het verdrag is met de woorden «een of meer» tot uitdrukking gebracht dat niet alle artikelonderdelen in het nationale recht als strafverzwarende omstandigheden moeten worden opgenomen. Een soortgelijke bepaling is opgenomen in artikel 8 van Richtlijn 2024/1203.

Indien de regering zou besluiten dat het wenselijk is dat het Koninkrijk partij wordt bij het verdrag, zal uw Kamer in het kader van de parlementaire goedkeuringsprocedure worden geïnformeerd over de wijze waarop invulling aan artikel 36 van het verdrag wordt gegeven.

Vraag 20

Verwacht de regering dat zij na ondertekening van het RvE-verdrag in Nederland wetswijzigingen moet indienen, bijvoorbeeld vanwege de minimumregels voor nationale wetgeving (artikel 1)? Zo ja: aan welke wetswijzigingen denkt de regering? Hoeveel uit het verdrag staat al in de Nederlandse wet?

Vraag 21

Is de Nederlandse regering voornemens, zoals lijkt te staan in artikel 33 van het RvE-verdrag, ook het plegen van milieudelicten door Nederlanders buiten Nederland, wereldwijd, strafbaar te stellen?

Antwoord vragen 20 en 21:

Zoals beschreven, lijkt er nauwe aansluiting te bestaan tussen het verdrag en het wettelijke EU-kader. Het kabinet verwacht daarom dat de (Europees) Nederlandse wetgeving in belangrijke mate al voldoet aan de verplichtingen die uit het verdrag voortvloeien. Indien de regering zou besluiten dat het wenselijk is dat het Koninkrijk partij wordt bij het verdrag, zal uw Kamer via de parlementaire goedkeuringsprocedure hierover nader worden geïnformeerd.

Vraag 22

Tot welke extra toezicht- en monitoringsactiviteiten is de Nederlandse regering door ondertekening van het RvE-verdrag verplicht? Welke organisatie gaat deze uitvoeren? Heeft deze organisatie daar al voldoende capaciteit voor?

Antwoord vraag 22:

Nederland is zich nog aan het beraden over de wenselijkheid van het partij worden bij het verdrag. Op het eerste oog lijkt het erop dat het verdrag niet verplicht tot extra toezichts- en monitoringsactiviteiten.

Vraag 23

Acht de regering het nodig dat, vanwege inwerkingtreding van dit RvE-verdrag, bijvoorbeeld bij het OM en NFI, moet worden geïnvesteerd in ecotoxicologische en financieel-forensische expertise? Is daarvoor al ruimte in begrotingen gecreëerd? Hoeveel jaar is volgens de regering nodig voor het op- bouwen van deze expertise?

Antwoord vraag 23:

In artikel 8 van het verdrag is opgenomen dat partijen zorgen voor een passende en regelmatige multidisciplinaire, technische en juridische

opleiding voor de relevante beroepsbeoefenaars die betrokken zijn bij het voorkomen, opsporen, onderzoeken, vervolgen en berechten van de in het verdrag opgenomen milieudelicten. De expertise met betrekking tot ecotoxicologische en financieel-forensische expertise is in Nederland al aanwezig, zowel bij het NFI als bij het RIVM. Om te voldoen aan artikel 8 van het verdrag worden daarom geen extra kosten voorzien.

Vraag 24

Hoe wil de regering voorkomen dat door het RvE-verdrag en de ondertekening door de EU van dit verdrag de Nederlandse agrarische sector veel vaker te maken gaat krijgen met aangiftes of klachten van milieuorganisaties? Krijgen deze organisaties niet meer mogelijkheden om zaken juridisch aan te kaarten als er slecht onderbouwde vermoedens of verwijten zijn van milieuschade (bijv. mestfraude, stikstofuitstoot, lozing van stoffen)? Lopen agrarisch ondernemers nu ook het risico op veel meer juridische procedures door de overheid?

Antwoord vraag 24:

Op grond van artikel 39 van het verdrag dienen verdragspartijen te overwegen («shall consider») om overeenkomstig hun nationale recht wetgevende of andere maatregelen te nemen om personen die een voldoende belang hebben bij, personen die stellen dat inbreuk is gemaakt op een recht en niet-gouvernementele organisaties die milieubescherming bevorderen het recht te geven om deel te nemen aan strafrechtelijke procedures met betrekking tot delicten die zijn opgenomen in het verdrag, voor zover die procedurele rechten bestaan in de nationale rechtsstelsels in procedures betreffende andere strafrechtelijke delicten. Het is dus aan de verdragspartijen om hier invulling aan te geven, in overeenstemming met hun nationale stelsels.

Vraag 25

Door inwerkingtreding van het RvE-verdrag en ondertekening daarvan door de EU kan de Nederlandse agrarische sector bij het aanvragen van vergunningen (bijvoorbeeld uitbreiding van een stal of wateronttrekking) worden geconfronteerd met milieuorganisaties die juridisch bezwaar maken of via de rechter toetsen of regels goed zijn nageleefd. Hoe wil de regering meer vertraging of blokkering van verbouwings- of uitbreidingsplannen, en hogere juridische kosten voor boeren voorkomen?

Antwoord vraag 25:

Het verdrag ziet op bescherming van het milieu door middel van het strafrecht. In het verdrag zijn geen bepalingen opgenomen die zien op het bestuursrechtelijke bezwaar of beroep bij vergunningaanvragen of verbouwings- of uitbreidingsplannen.

Vraag 26

Hoe wil de regering voorkomen dat marktpartijen, bijvoorbeeld supermarkten en banken, met beroep op het RvE-verdrag, onterecht hogere eisen aan de agrarische sector gaan stellen? Wil de regering doorgaan met subsidiering van milieuorganisaties die onjuiste of suggestieve data verzamelen (bijv. via artikelen, enquêtes, drones of meetpunten) en gebruiken voor rapporten of andere publicaties die de publieke opinie misleiden? Is de regering bereid te onderzoeken hoe met extra wet- en regelgeving kan worden voorkomen dat agrarische ondernemers ten onrechte reputatieschade wordt aangedaan?

Antwoord vraag 26:

Het verdrag vraagt aan verdragspartijen om bepaalde gedragingen strafbaar te stellen en ziet niet op de relatie tussen bedrijven onderling. De overheid verstrekt subsidies op basis van titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarnaast hebben ministeries nog hun eigen kaderwetten, zoals de Kaderwet EZK- en LVVN-subsidies en de Kaderwet subsidies I en M. Aanvragen voor subsidies worden hieraan getoetst en er moet verslag worden uitgebracht met betrekking tot de activiteiten waarvoor de subsidie is verstrekt. Mocht de subsidieaanvrager zich niet aan de voorwaarden van de subsidiebeschikking houden, kan de subsidieverstrekker de subsidie aanpassen of intrekken.

Vraag 27

Welke extra EU-verordeningen en -richtlijnen verwacht de regering als gevolg van het ondertekenen van het RvE-verdrag door de EU? Is de EU hier al aan begonnen?

Antwoord vraag 27:

Er wordt geen nieuwe EU-wetgeving, in de vorm van verordeningen of -richtlijnen, verwacht naar aanleiding van ondertekening van het verdrag door de EU. Zoals eerder opgemerkt, was een belangrijke onderhandelingsinzet om het verdrag aan te laten sluiten bij bestaande EU-regelgeving.

Vraag 28

Is de regering bereid om meer maatregelen te nemen om te bevorderen dat agrarisch ondernemers nuttig met milieu- en andere organisaties gaan samenwerken ter preventie van de delicten die in het RvE-verdrag staan? Is de regering bereid hen extra financiële middelen en ondersteuning te geven?

Antwoord vraag 28:

Zoals eerder in deze beantwoording aangegeven moet nog een beslissing worden genomen over de ondertekening en ratificatie van dit verdrag door Nederland. Het bestaande beleid is erop gericht om agrarisch ondernemers te laten ondernemen binnen de geldende kaders van wet- en regelgeving, waarbij hoort dat men het plegen van delicten voorkomt. Het samenwerken van agrarisch ondernemers met milieu- en andere organisaties vindt plaats in verschillende vormen, denk aan de samenwerkingsverbanden met de collectieven van BoerenNatuur rondom Agrarisch Natuurbeheer, of de diverse keurmerken en private duurzaamheidslabels waarin wordt samengewerkt met ketenpartijen. De ondersteuning van de Minister van LVVN is gericht op het leggen van verbindingen tussen partijen die met elkaar tot oplossingen willen komen, om met respect voor de omgeving te kunnen ondernemen.

Vraag 29

Een deel van de Nederlandse agrarische sector werkt grensoverschrijdend, dus ook in andere (EU)landen. Te denken valt hierbij aan mesttransport naar Duitsland, handel in gewasbeschermingsmiddelen of exploitatie van grond over de grens. (Hoe) kan de regering voorkomen dat agrarische ondernemers, met beroep op het RvE-verdrag, maar ten onrechte door buitenlandse NGO's worden tegengewerkt? Kunnen Nederlandse bedrijven wettelijk tegen deze ongewenste buitenlandse

inmenging worden beschermd? Wil de regering hiertoe bijvoorbeeld afspraken maken met in ieder geval buurlanden?

Antwoord vraag 29:

Bij het ondernemen over de grens, ofwel door producten te exporteren in de interne markt, ofwel door het exploiteren van een onderneming buiten de landsgrenzen, geldt de wet- en regelgeving van het betreffende land. In de EU-landen geldt over het algemeen dat een NGO zal moeten aantonen dat er voldoende belang is bij een vordering,[26] waarbij onder meer banden met het land of doelstellingen van de NGO worden meegewogen.

Vraag 30

In artikel 39 van het RvE-verdrag staat dat Nederland, na inwerkingtreding, procedurele participatierechten voor NGO's en benadeelden mag overwegen. Is de regering voornemens die in te gaan voeren? Zo ja, welke?

Antwoord vraag 30:

In reactie op deze vraag verwijs ik graag naar het antwoord op vraag 24. Zoals eerder in deze beantwoording aangegeven moet nog een beslissing worden genomen over de ondertekening en ratificatie van dit verdrag door Nederland. Indien daartoe wordt besloten zal uw Kamer in het kader uw Kamer in het kader van de parlementaire goedkeuringsprocedure nader worden geïnformeerd.

Vraag 31

Ook los van (de gevolgen van) de ondertekening van dit specifieke verdrag, is de regering bereid meer wettelijke garanties te introduceren dat maatschappelijke organisaties wel voldoende belanghebbende zijn bij een vermeende milieuaantasting om rechtszaken tegen bijvoorbeeld agrarische bedrijven en personen te mogen starten, voeren of veroorzaken?

Antwoord vraag 31:

In het civiele recht kan een stichting of een vereniging een (schadevergoedings)vordering instellen ter bescherming van gelijksoortige belangen van anderen, voor zover zij de betrokken belangen volgens haar statuten behartigt en deze belangen voldoende zijn gewaarborgd. De rechter toetst daarbij ook de representativiteit van de belangenorganisatie. Uit het vorig jaar gepubliceerde evaluatieonderzoek van de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie blijkt niet dat er een noodzaak is tot het stellen van nadere vereisten.[27]

Daarnaast is het Verdrag van Aarhus relevant. Dit verdrag regelt dat het publiek (individuen en verenigingen die hen vertegenwoordigen) het recht heeft op toegang tot milieu-informatie en inspraak bij besluitvorming over milieuaangelegenheden. Ook regelt het Verdrag van Aarhus toegang tot de rechter als overheidsinstanties deze rechten en milieuwetgeving niet naleven. Het Verdrag van Aarhus maakt geen onderscheid tussen

---

[26] Richtlijn 2003/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 mei 2003 tot voorziening in inspraak van het publiek in de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en, met betrekking tot inspraak van het publiek en toegang tot de rechter (PbEU 2003, L156),

[27] Kamerstukken II 2025/26, 29 279, nr. 1002.

bestuursrechtelijke en civielrechtelijke procedures. Zowel Nederland als de EU zijn partij bij dit verdrag.

Vraag 32

Wil de regering uitsluiten dat zij in de uitwerking van het RvE-verdrag in EU-verordeningen en – richtlijnen akkoord zal gaan met het voor externe controle direct toegang geven aan NGO's tot interne gegevens van agrarische bedrijven?

Antwoord vraag 32:

Het verdrag ziet niet op het toegang geven van NGO's tot interne gegevens van (agrarische) bedrijven. In artikel 9 van het verdrag gaat het om gegevens (statistieken) over aantallen strafzaken die zien op overtreding van de regelgeving die betrekking hebben op de thema's zoals opgenomen in het verdrag. Deze gegevens worden verzameld met het oog op het zicht houden door het Comité van de Partijen van de Raad van Europa op de effecten van implementatie van het verdrag. Lidstaten wordt gevraagd informatie over onderzoek naar fenomenen in milieucriminaliteit en statistische gegevens over aantallen strafzaken openbaar te maken.

Vraag 33

Betekent ondertekening door de EU van het RvE-verdrag dat Europese instellingen, bijvoorbeeld Europol en EuroJust, actief gaan worden voor de handhaving van het verdrag?

Antwoord vraag 33:

Het RvE-verdrag voorziet niet in een rol voor Europol en Eurojust bij de handhaving van het verdrag. Europol en Eurojust hebben echter op grond van het EU-recht een mandaat voor de bestrijding van ernstige criminaliteit, wat ook milieucriminaliteit omvat. Europol en Eurojust coördineren en ondersteunen de samenwerking en het optreden van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van de EU bij de bestrijding van ernstige criminaliteit.

Europol zorgt er hierbij voor dat de politiediensten in de verschillende lidstaten onderling informatie uitwisselen.[28] Europol verzamelt en analyseert criminele inlichtingen om ernstige internationaal georganiseerde misdaad te voorkomen en te bestrijden. Europol heeft geen operationele bevoegdheden en opsporingsbevoegdheden en voert geen zelfstandige onderzoeken uit. Zij maakt vooral het internationaal delen van informatie tussen de lidstaten en met derde landen mogelijk.

Eurojust ondersteunt en versterkt als Agentschap van de EU voor justitiële samenwerking in strafzaken de coördinatie en de samenwerking tussen de nationale autoriteiten die belast zijn met het onderzoek en de vervolging van ernstige criminaliteit. Als het knooppunt van de EU voor justitiële samenwerking biedt Eurojust praktische ondersteuning aan nationale autoriteiten door de uitwisseling van informatie te bevorderen, vervolgingsstrategieën te ontwikkelen, het gebruik van instrumenten voor justitiële samenwerking te vergemakkelijken en gezamenlijke acties uit te

[28] https://www.rijksoverheid.nl/themas/recht-veiligheid-en-defensie/politie/internationale-politiesamenwerking.

voeren.[29] Er bestaat voor Eurojust geen bevoegdheid om zelfstandig een strafvervolging te beginnen.

Europol en Eurojust hebben als zodanig dus geen eigen bevoegdheden ten aanzien van de opsporing en vervolging van ernstige milieucriminaliteit. Het ondertekenen door de EU van het verdrag brengt hier geen verandering in, maar zij dragen binnen hun mandaat wel bij aan de bestrijding van die criminaliteit.

Vraag 34

Welke andere internationale organisaties hebben hetzelfde RvE-verdrag ondertekend of overwegen dat? Is de regering hier voor- of tegenstander van? Welke afwegingen en argumenten hanteert de regering hierin?

Antwoord vraag 34:

Op grond van de artikelen 53, eerste lid, en 54 van het verdrag staat het verdrag open voor ondertekening door staten en de EU. Er is in het verdrag niet voorzien in de mogelijkheid tot ondertekening door andere organisaties.

Vraag 35

Bij hoeveel andere verdragen van internationale organisaties is de EU als verdragspartij aangesloten? Bij welke internationale organisaties is dat vooral? In welke jaren is dit aantal sterk toegenomen? Hoe verklaart de regering dit?

Antwoord vraag 35:

Het kabinet heeft geen overzicht van de verdragen van internationale organisaties waar de EU verdragspartij bij is.

Vraag 36

Welk beleid voert de regering om te bepalen bij welke verdragen zij het (on)wenselijk vindt dat de EU verdragspartij wordt? Wat zijn de criteria om dit te bepalen? Hanteert de regering nog extra, andere argumenten in geval dat andere internationale organisaties dan de EU verdragspartij kunnen worden in verdragen van internationale organisaties?

Antwoord vraag 36:

Elk verdrag wordt door de regering op zijn eigen merites beoordeeld. In het kader van dit verdrag was een belangrijke afweging dat, zoals reeds genoemd bij de inleidende opmerkingen, participatie van de EU aan de onderhandelingen met het oog op verdragssluiting door de EU bijdraagt aan het bewaken van de samenhang tussen het beoogde verdrag met bestaande EU-regelgeving.

Vraag 37

Evalueert de regering na verloop van tijd of met toetreding van internationale organisaties in verdragen van andere internationale organisaties wel de door de Nederlandse regering beoogde doelen zijn bereikt? Zo ja, kan de regering enkele voorbeelden van dit soort evaluaties noemen? Is het wel eens voorgekomen dat uit evaluatie bleek dat beoogde doelen niet

[29] https://www.internationalerechtshulp.nl/samenwerken/externe-partners-en-professionals.

werden bereikt? Zo ja, heeft de regering daarna voorgesteld weer uit het verdrag te stappen? Als de regering tot nu toe niet of nauwelijks dit soort evaluaties uitvoert, is zij dan bereid dit wel (vaker) te gaan doen?

Antwoord vraag 37:

Met betrekking tot dit verdrag is de inschatting dat aan de beoogde doelen kan worden voldaan (mocht het in werking treden), omdat de EU met de totstandkoming van Richtlijn 2024/1203 gelijkluidende bepalingen heeft opgesteld.

Vraag 38

Levert het worden van verdragspartij door internationale organisaties volgens de regering op langere termijn geen extra verlies van Nederlandse soevereiniteit op? Kan de regering het vervolg, de gevolgen, wel helemaal beheersen?

Antwoord vraag 38:

Of internationale organisaties partij kunnen worden bij een verdrag, is afhankelijk van de bepalingen in dat verdrag. Voor onderhavig verdrag geldt dat naast staten uitsluitend de EU partij kan worden (zie artikel 53, eerste lid, van het verdrag). Met betrekking tot de EU geldt dat in VWEU en het Verdrag betreffende de EU (VEU) de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de EU-lidstaten is opgenomen, ook voor extern optreden.

Vraag 39

Is de regering bereid de toezeggingen te doen om de Kamer periodiek te informeren over de effecten van de inwerkingtreding van het RvE-verdrag en de ondertekening daarvan door de EU, alsook om 5 jaar daarna beide te evalueren en de Kamer daarover te informeren?

Antwoord vraag 39:

Vooralsnog zie ik geen aanleiding om, mocht het verdrag in werking treden, de effecten van het RvE-verdrag en de ondertekening daarvan door de EU periodiek te evalueren. Mocht er aanleiding zijn dan zal ik uw Kamer informeren over de werking van het verdrag.